

SZÍNES FALAK A FEKETE FÖLDRÉSZEN

Afrikában található a világ leghatalmasabb piramisai, a nagy Szfinx, Karthágó romjai és Nagy Zimbabwe impozáns maradványai, ott van a római Szent Péter Székesegyház – a fáma szerint az eredetnél valamikéval nagyobb – másolata, és ott vannak Nairobi, Lagos, Fokváros, Johannesburg nemegyszer hivalkodónak tűnő betonpalotái. Azonban nem ez az afrikai építészet.

Az afrikai ház, azon túl, hogy fedelet nyújt – ma már – százmilliók számára, nem más, mint tárgyiasult szemlélet, megszámlálhatatlan nemzedék szelíd bölcsességének a megtestesülése. Erre különös módon először Görögországban döbentem rá. A görögök több ezer éves, nemegyszer a fejükre omló építészeti kultúrájuk birtokában már régen megértették: nincs értelme az örökkévalóságnak építkezni. Házaik nem kapaszkodnak görcsösen, túlméretezett beton-gyökerekkel a földbe. Megfelelő hangulatban szemlélve őket az a benyomásunk támadhat, hogy könnyű léptekkel, kézen fogva sétálnak az emberléptékűvé alakított domboldalakon. Hasonló benyomás érheti az arra vetődőt Fekete Afrika legtöbb falujában is.

Az afrikai emberek napjainkban közelednek a művi környezet olykor veszélyes csapdája felé, de talán még van esélyük, hogy elkerüljék azt. Az elődök tapasztalataiból és a szűkös, jórészt egyre szűkösebb lehetőségekből táplálkozó alaprecept: végy pár tucat vastagabb karót, ásd le őket térdig, erősíts rájuk öklömnyi köveket megtartani képes vesszővázat. A többi már szinte gyerekjáték, bár a földet feltörni derékszaggató, ember-asszonypróbáló, nehéz munka, egyszóval a rög kemény. Kevés vízzel gyúrj belőle sarat, ebből tapassz a vázra a trópusi szeleket és a port kirekesztő, meglepően erős falat, és gondolj rá, milyen védelmet nyújtottak a kókuszpálmák csaknem áttetsző levelei az utóbbi évszázadok epedve várt, és mégis néha hirtelen lezúduló záporai ellen.

Házad vöröses falát fehérre meszelheted, díszítheted néped, elődeid, isteneid ősi jelképeivel, pingálhatsz rá tetszetős, vagy ha úgy tartja kedved, humoros jeleneteket, urambocsá' hajmeresztő, tarka, zavaros mázoldmányokat.

Ha könnyű tetődöt netán megtépázza a vihar, falaidat jórészt visszaadja a természetnek az áradat... sebjaj! Van másik! És akad éppen elég dolgos kéz, fürge láb, egymásba fűződő életek során felgyülemlett tapasztalat. Így nem erőszakolod rá utódaidra az „én házam, az én váram” bástyaivá gyúrt, esetleg nekik nem is tetsző akaratodat. Ami ér-

ték: az egyszerűség, a kipróbált hagyomány, az otthon biztonsága – és nem a börtöne! – így is továbbadható.

E megfontolásokon, ha tetszik, elveket alapul a magyar afrikanista diákok lelkes törekvése is. Sárospatak mellett, a Bodrogköz – az utóbbi években látványosan szavannásodó – vidékén, eredeti afrikai terepismerekek felhasználásával szerény „Afrika-falu” épül. Első nekifutásra Kelet-Afrika, hosszabb távon Nigériától Zimbabwéig Fekete-Afrika tágabb régióinak kulturális morzsáiból áll majd össze a remélhetően megtekintésre méltó, hiteles összkép.

Aki nem hiszi, járjon utána!

(Örömmel áll rendelkezésére a Magyar Afrika Társaság és az ELTE BTK Afrikanisztikai Oktatási Programja.)

Magyar Afrika Társaság/Hungarian Africa Society
H-1052 Budapest, Piarista köz 1. Tel.: 292-1644, 267-0966

(*Allegro*, 1. sz., 1995, Budapest, 41–42. old.)